

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica contra horum temporum hæreses

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

In Matthæi Cap. 25.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39546

IN MATTHÆI CAP. 25.

1. *Simile est regnum caelorum decem virginibus, quae accipientes lampades suas exierunt obviam sponso.*

VT huius insignis parabolaē fixa per hereticos corruptio clarius postea diluatur, veram eius & genuinam applicationem praemittemus. Christus est sponsus, qui vel in ultimi iudicij die tanquam sponsus in hunc mundum secundo veniet, vt Ecclesiam totā fidelium sibi olim desponsatam accipiat in vxorem, id est, in aeternae beatitudinis gaudijs eam sibi copulet; vel in hora mortis cuiusque ad iudicium particulare venit, vt de nuptijs aliquid statuatur. Decem virgines omnes significant fideles, (sicuti infideles in Scripturis vocantur adulteri, & dicuntur fornicari à Deo,) & consequenter ipsas proprie dictas virgines: vt propterea nec incongruè in festo SS. Virginum hoc Euangelium legatur, nec Hieronymus pueriliter (vt garrit hoc loco Calvinus) sed prudenter ad virginitatis laudem hanc parabolam accommodauerit. Lampades ardentes fidem significant aliqua bona opera operantem, & sic lucentem coram hominibus, quatenus aliqua Dei mandata seruantur, & sine scandalo viuitur? Oleum in vasis significat excellentiora opera charitatis in Deum, & misericordiae in proximum, quae per modum provisionis in futurū Dei Iudiciū prudentes fideles in magno studio praestant, vt misericordiam inueniant in die Iudicij: *Charitas enim operit multitudinem peccatorum, & Iudicium sine misericordia ei qui non facit misericordiam; & quia Onesiphorus Paulum refrigeravit, eum in carcere visitans,*

Parabola
explicatio.

Bonorum
operum
studium.

1. Pet. 4.
Iac. 2.
2. Tim. 1.

tans,

tans, & liberaliter illi subministrans, orat pro illo Paulus: *Det illi Dominus inuenire misericordiam a Domino in die illo.* Fatuæ virgines fideles sunt qui huiusmodi bona opera negligunt, sperantes se diu vi-
 cturos, nec tam citò ad Iudicium vèturum Christum; aut certè existimantes non esse sibi necessariam huiusmodi prouisionem. Christo autè suum aduentum differente, dormiunt & moriuntur interea omnes. Repentinus tamen tandem erit eius aduentus quasi media nocte, & nemine expectante. Eo autem veniente, operibus misericordiæ pleni latanter Christo occurrent. Desidiosi fideles & bonis operibus vacui vehementer dolebunt, videntes lumè suum deficere, id est, bonorù operum curam sufficientem sese non suscepisse, & aliorum quidem meritis iuuari optabunt: sed illud nimis seruum tunc erit, quia & ipsi iustissimi non habebunt nisi quæ ipsis sufficiant, & desidiosi illi seipos condemnabunt quòd melius sibi nò prospexerint, vt iam de emendo oleo cogitare debeant. Reliquæ parabolæ partes ad rem parabolæ non pertinent, sed ipsi tantùm exemplo parabolæ complendæ subseruiunt, nisi quòd *clausa ianua* significat exclusos esse à vita æterna fatuos & desidiosos credentes. Hæc genuina, aperta, & simplex est huius parabolæ applicatio, conclusioni, quam Christus facit, maximè conformis, qua dicit, *Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam*, id est, Prudenter & tempestiuè prospicite vobis de oleo misericordiæ, & de operibus charitatis, vt parati sitis occurrere Christo, & stare ante tribunal eius, vbi omnes accipient secundum opera sua: quia hora aduentus eius siue per mortem cuiusque, siue in generali Iudicio, incerta est.

At verò Calvinus hanc parabolam exponens
 seu

feu expungens verius, de bonorum operum studio nihil dicit, sed ut lectoris animum aliò auertat, ad solam in fide perseverantiam hortari hinc Christum docet. *Eodem (inquit) tendit haec exhortatio quo superior, proprie tamen addita est ista parabola ut fides ad perseverantiam confirmet.* Superiorem parabolam intelligit, in qua Christus dixit, Luc. 12. (quem locum huic parabolae praemittit Calvinus) *Sunt lucernae ardentes in manibus vestris.* Lucernas autem ardentes (ait Calvinus) opponit Christus ignorantie tenebris: & huic sententia respondet parabola, quae paulo post sequetur apud Mattheum de decem virginibus. Hæc ille. Vult igitur hoc loco Calvinus per lucernas seu lanpades ardentes fidei lumen intelligi; per oleum verò quo fatuæ virgines carebant, perseverantiam in fide. Quod ille quidem aperte non dicit, quum in tota huius parabolae explicatione vaser hæreticus nec de fide nec de bonis operibus expressè loquatur: sed referendo se ad priorem Christi sententiam de lucernis ardentibus, satis ostendit à suis se sic intelligi velle, quòd non nisi de perseverantia in fide loquatur. Totam eius explicationem subijciam, ut hæc eius fraudulenta tractatio magis appareat. Verbis superius allatis statim subiungit *Noverat Dominus quam propensa sit ad molliciam hominum natura: atque ut plurimum fieri non modo ut languescant longo temporis tractu, sed subito fastidio deficiant.* Hunc morbum ut corrigeret, discipulos non probe munitos esse docuit, nisi tolerantia in longum tempus illis suppetat. De mollicie malorum & de tolerantia bonorum loquitur, sed qua in re non exprimit. Sequitur, *Vbi cognitus fuerit hic parabolæ finis, non multum in minutis argutijs laborandum erit, quæ nihil faciunt ad Christi mentem. Multum se torquent quidam in vasis, in lucernis, in oleo. Atqui simplex & genuina summa est, non sufficere*

Corrupte-
la Calui-
niana de
sola fide.

alacre

alacre exigui temporis studium, nisi infatigabilis constantia simul accedat. Rursum ad vnam constantiam omnia refert; sed in quo hæc constantia consistit, nihil dicit. Addamus reliqua. Hoc autem apertissima similitudine explicat Christus. Paulo antè hortatus fuerat discipulos ut per obscura loca & caliginosa iter facturi lucernis instructi essent: (scilicet in illis verbis Luc. 12. Sicut lucernæ ardentes in manibus vestris, quod de fide in animo, quæ tenebras ignorantia expellit, non deluce bonorum operum in manibus, quæ peccata expellunt; exponit ibi Calvinus.) Sed quia nisi oleum suggeratur, paulatim arefcit lucernæ elychnium, & lumen suum amittit, iam dicit Christus assidua virtutis subministratione opus habere fideles, quæ lumen in eorum cordibus accensum foueat, alioqui fore ut in medio spatio deficiat eorum alacritas. Hæc est tota Caluini de sensu huius parabolæ explicatio. Tolerantiam, constantiam, & alacritatē doceri à Christo affirmat, ne in medio spatio deficiamus. Sed qua in re, in fide an in bonis operibus? De neutro expressè loquitur vater hæreticus. Nunc tamen aliquid in fine adiecit, quod eum non nisi de fide loqui necessariò conuincit. Ait prius quidem docuisse Christum, opus fuisse contra ignorantia tenebras lucerna fidei: hinc autem docere Christum opus esse assidua virtutis subministratione, ut lumen in cordibus accensum foueatur. Quod est hoc lumen in cordibus accensum, nisi lumē fidei, quod omnes ignorantia tenebras dispellit? & quæ est hæc virtutis subministratio assidua ad fouendum hoc lumen, nisi diuinæ gratiæ perpetuum auxilium? An virtutis nomine hoc loco, pietatis & bonorum operum studium Calvinus intelligere potest? Atqui nec est in nobis vlla bonorum operum subministratio, sed exercitatio & executio; nec lumen fidei bonorū operum studio iuxta

Caluinū accenditur, sed forti & firma persuasione benevolentiae Dei erga nos inflammatur. Virtutis in nos cuiuslibet subministratio alia non est quam à Deo ipso, *qui dat omnibus affluenter, nec impro-* **Iacob 1.**
perat. Ergo iuxta Caluinum sensus parabolae hic est, lampades ardentes esse fidem, oleum in lampadibus esse virtutem à Deo subministratā, qua fides accendatur: Christū autem hortari vt constantes atque alacres in fide simus ex virtutis & gratiae diuinæ subministracione assidua.

Quis non videt totum parabolae sensum penitus corrupti, funditusque subuerti? Dicuntur fatuae virgines quae oleum non acceperunt in vasis **Corruptela Caluiniana r. fatuarum.**
 suis, vnde lampades rescicerent; & hoc nomine clausa ianua excluduntur, quia veniente sponso oleo carentes lampadas ardentes non habebant. Queratur à Caluino cuius culpa erat quod oleum in vasis non habebant. Negare nō potest fatuarū hanc culpam fuisse. An verò culpa nostra est, si virtutem gratiae suae Deus nobis perpetuò non subministrat? Nec culpa nostra haec est, nec Dei: quia nec Deus eam tenetur perpetuò subministrare; nec nostra culpa esse potest eo carere, quod habere in potestate nostra non est. Culpa sanè nostra est, & grauissima culpa, *quod Dei gratiam in* **2. Cor. 5. He. 9.**
vacuum accipimus, quod gratiae Dei desumus, vel, vt Be- **zavertit, quod à gratia Dei descimus.** Denique quod ea non recte vtamur, faciendo fructum gratiae & Spiritus Dei. Et haec erat fatuarum virginū culpa, quod fructus gratiae Dei, bona charitatis opera, non habebant, quibus fidei lampadas semper rescicerent. Tamen si enim per peccatum nō amittitur fides, lumen tamen fidei per peccatum extinguitur, quia per lucem bonorum operum *lucet lux fidei coram hominibus, & glorificatur in illis Deus.* **Nec** **Matth. 5.**
ex-

excluduntur clausa ianua fatuæ virgines, quia lampadas non habebant, sed quia extinctas lampadas gerebant. Fidem habuerint, sed luce bonorum operum carebant. *Non ostendebant fidem suam*

Iacob. 2.

ex operibus bonis, ut Iacobus loquitur. Quare Christus illis dicit, Nescio vos, eodem videlicet verbo

Luc. 13.

*vsus quo alibi apud Lucam. Nescio vos unde sitis, discedite à me omnes operarij iniquitatis. Deinde habere lampadas extinctas, nõ est defectus lampadis, sed defectus olei. Non est defectus fidei, sed defectus charitatis, vel operum charitatis & misericordiae, per quæ lucet ac splendet egregiè fidei lampas. Nihil ergo hoc loco Christus de tolerantia aut constantia aut alacritate fidei (quam solam semper in Euangelio Calvinus commendari vult) sed de luce bonorum operum necessaria, & contra eorum defectum disputat: *Vigilare* iubet, id est prudenter & tempestivè sibi quemque prospicere de oleo charitatis & operum misericordiae, ne Christo ad Iudicium veniente, huiusmodi oleo carens, ideoque lampadem extinctam gerens, fidem aut nullo bono opere, aut etiam proprijs misericordiae ac charitatis operibus non lucentè adferens, à conuiuijo nuptiali excludatur. De perseverantia aut constantia fidei nullus hinc sermo.*

Obijcit hoc loco Calvinus, circa verba illa, *Ite potius ad vendentes, & emite vobis, inferre ex illis Papistas, virtutibus nostris atque industria acquiri perseverantiae donum. Moxque concludit, non aliam esse comparandi rationem, quam ut fide recipiamus quod nobis oblatum est. Sed quod de Catholicis dicit, purum mendacium est. Nec de perseverantiae dono disputare hinc Christum docere Catholici (fixit hoc sibi Calvinus priori suo figmento conformiter) nec vsquam docent perseverantiae donum vllis meritis*

tis acquiri. Coronam vitæ æternæ bonorum ope-
 rum mercedē esse iuxta scripturas Catholici do-
 cent : de perseverantiæ dono idem non docent,
 Nec quum merita docent, suas virtutes suamque
 industriā prædicant, sed dona Dei & gratiæ eius,
 quæ virtutum omnium in iustis causa semper co-
 operans & principalis est. *Donum autem perseveran-
 tiæ fide comparari, recipiendo videlicet per fidem quod nobis
 oblatum est, vt hîc Calvinus affirmat, stultitiam &
 dementiam Pelagianam superat.* Donum quippe
 perseverantiæ quocunque tandē actû nostro cõ-
 parari, Pelagianum est. Si enim donû est, & quia
 donum est, merè gratuitum est. Datur igitur gra-
 tuitò, non comparatur fide. Deinde si recipiendo
 per fidem oblatum perseverantiæ donum, illud à
 nobis comparatur, certè actû fidei nostræ illud
 donû comparatur. Recipere enim per fidē, actus
 fidei est, & quidem actus simplicissimus, quû nisi
 simplicem mentis assensum denotet. Quòd si de-
 mens & blasphemus Pelagius fuit, qui virtutum
 & bonorum operum exercitio perseverantiā in
 bono promereri nos posse existimavit; quanto
 dementior Calvinus, qui vno simplici mentis as-
 sensu donum illud comparari posse affirmat. Cæ-
 terum perseverantiæ donû nec actibus omnium
 virtutum, nec vllò actû fidei comparatur, sed pu-
 rum atque gratuitum Dei donum est, vt latissimè
 docet Augustinus, quem omnes Catholici hac in
 parte sequuntur. Quod vel ex Concilij Tridèntini
 doctrina intelligere potuit Calvinus, vbi dicitur,
*Perseverantiæ munus aliunde haberi non posse, nisi ab eo qui
 potens est eum qui stat statuerit vt perseveranter stet, &
 eum qui cadit restituere.* Sed hæc est perpetua Calui-
 ni inscitia ac temeritas. Taxandi Catholicos libi-
 dine ac impetu dum præceps fertur, non intelli-

In lib. de
 bono per-
 severantiæ
 & de cor-
 rept. &
 grat.
 Sess. 6.
 cap. 13.

git neque quæ loquitur, neq; de quibus affirmat. Hanc parabolam variè quidem exponunt Patres. Alij enim per oleum in vasis, intelligentiam gratiæ Dei in cordibus & humiliter de seipso sentire, vt Augustinus; alij verbum doctrinæ, vt Origenes; alij boni operis fructum in genere, vt Hilarus Can. 25 alij opera charitatis & misericordiæ, vt Chrysostomus. Sed de subministratiõne gratiæ vt in fide constanter perseueretur, nemo hæctenus exposuit. Soli hodie hæretici Euangelicas parabolas, quæ pietatis & bonorum operum studium docent, ad solius fidei commendationem impiè vertunt.

Epist. 120
cap. 31.
& 37.
Serm. 22.
de verb.
Domini.
Tract. 32.
in Matth.
Hom. 74.
in Matth.

15. *Vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij vero vnum, vnicuique secundum propriam virtutem.*

Pelagiana
dementia
Catholi-
cis falso
obiecta.

CATHOLICOS hoc loco calumniatur cauillator Calvinus, & dementiæ planè Pelagianæ accusat, Catholicæ doctrinæ vel ignarus magister, vel conuitiator maledicus. Sic enim in hunc locum scribit. *Ridiculi sunt Papistæ dū hinc colligunt singulis conferri Dei dona secundum meritū suū modum.* At hæc Catholicorū, quos ille Papistas vocat, doctrina nunquā fuit, Pelagianorum erat, qui primam gratiam secundū merita nostra dari impiè sentiebant. Quæ sit Catholicorum circa gratiam Dei iustificantem doctrina, Concilium Tridentinum expressit, in hæc verba. *Iustitiam in nobis recipimus vnusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus S. partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem.* Docet Deum partiri singulis suam gratiam, & dona iustitiæ partim prout vult, & ex voluntatis suæ beneplacito, partim iuxta propriam cuiusque virtutem,

Sess. 6.
cap. 7.

tutem, vt hoc Euangelium docet, id est, iuxta cuiusque facultatem seu dispositionem & cooperationem. Quod hic Christus dicit virtutem seu facultatem, *την δυναμιν*, hoc Conciliū exponit esse quandam in nobis dispositionē seu aptitudinem ad cooperandum gratiæ diuinæ. Sed hæc virtus seu facultas seu dispositio seu aptitudo, secundū quā sua gratiarum talenta Deus distribuit, tametsi sit capacitas quædā in vnoquoq; , vt exponit D. Hilarius, differens ac diuersa, vnde vocatur hic à Christo *virtus vnicuique propria*, tamen quia non est intelligenda sine præueniente & operante Dei gratia, Concil. Trident. sapienter adiecit dispositioni *cooperationem*. Ideo que rectissimè iuxta mentem D. Thom. 2.2.q.24.art.3.ad primum arg. annotauit Dominicus Bannes, Concilium hoc loco non loqui de dispositione & cooperatione vt est à viribus naturæ, sed de illa dispositione & cooperatione de qua dicitur, *Deus est qui operatur velle & perficere*. In qua tamen Dei operatione falsū omnino est, hæc verba Concilij Tridentini, & consequenter huius Euangelij, intelligenda esse de illa dispositione & consensu & operatione liberi arbitrij, quæ est effectus infallibilis voluntatis Dei efficaciter preparantis liberum arbitrium ad gratiam recipiendam: & quod sic necessario est intelligenda definitio Consilij, nisi velimus declinare ad reliquias Pelagianorum, & asserere quod aliquis homo magis meretur gloriæ apud Deū, cui non magis donatum est à Deo. Totum hoc omnino falsū est, & tā huic Euāgelio quā Concil. Trident. doctrinæ apertè repugnās. Huic Euāgelio repugnat, quia qui vnū talentū acceperat, nullū fructū protulit. Ergo aut ille secundū propriam dispositionē non accepit, & falsa est Scri-

Can. 27, in
Match.

In. 2, 2, q.
24, art. 3.

Philip. 2.

Voluntatis
preparatio
efficax non
est propria
cuiusque
virtus.

ptura nostra dicens, *Vnicuique secundum propriam virtutem*; aut infallibilis Dei voluntas & efficax falli potest. Nam in isto qui vnum talentum acceperat, propria eius virtus seu dispositio liberi arbitrij per operantem in eo Dei gratiam nullum effectum produxit. Concilio Tridentino repugnat, quia de eadem dispositione loquens cap. 5. dicit, *Cum Divina inspiratione hominem sic agere, ut illam abijcere possit.* Non est ergo semper infallibilis & efficax Dei voluntas quae hanc dispositionem facit. Nec ad villas Pelagianorum reliquias hic sensus Concilij Tridentini pertinet: contra quos semper de merito gratiae, non de merito gloriae, Catholici disputabant. Magis autem gloriae & praemij interdum mereri cui non magis donatum à Deo est, quia videlicet magis & melius cooperatur eidem gratiae, alia parabola de decem minis luculenter demonstrat, ubi decem serui acceperunt decem minas, singuli vnam, & tamen ex illis decem vnus superlucratus est decem, alius quinque, alius nihil. Ex istis decem non magis donatum est vni quam alteri, & tamen vnus decuplo magis cooperatus est quam alter, & per consequens decuplo magis gloriae promeritus. Et in nostro Euangelio duo tantum lucrati sunt quantum acceperunt, id est, iuxta mensuram gratiae sibi datam; tertius nihil lucratus est, qui tamen adeo ita potuit sicut ceteri, ut quia non fecit quod potuit, tanquam piger, id est, propter propriam negligentiam, in tenebras exteriores proiectus fuerit. Propria igitur cuiusque virtus hoc loco secundum quam Deus sua talenta distribuit, est illa cuiusque capacitas, de qua alibi Christus dixit, *Non omnes capiunt verbum hoc*, id est, non volunt capere, ut iuxta communem Patrum sententiam ibi expositum est; est libera

Luc. 19.

Propria
cuiusque
virtus
quid significat.
Matth. 19.

bera hominis voluntas diuinæ gratiæ liberè cooperans, vt vna semper & partialis causa omnis lucri de acceptis talentis, id est, omnis boni vsus gratiæ. Et hanc causam secundariam subiungere voluit Christus, quum de primaria prius dixisset, *Tradidit illis bona sua, dedit vni decem, vni quinque, &c.* vtraque causa boni operis diligenter tenenda est, vt tam veteres Pelagianos contra Dei gratiam, quam novos hodie hæreticos contra liberam hominis cooperationem caueamus. Rectissime docet D. Thomas charitatem non dari secundum capacitatem naturalium, sed secundum voluntatē Spiritus sua dona distribuentis. Sed nec minus rectè alibi docet, quòd cū vltima dispositio ad gratiā sit liberi arbitrij, formæ autem quæ possunt recipere magis & minus, intéduntur & remittuntur secundum diuersam dispositionem subiecti, idcirco accidere, quòd secundum quod motus liberi arbitrij in pœnitentia est intensior vel remissior, secundum hoc pœnitens consequatur maiorem vel minorem gratiam: móxque addit eandē esse rationem de virtutibus quæ ex gratia consequuntur; id est, vt iuxta maiorem vel minorem conatum liberi arbitrij à gratia adiuti, magis vel minus operemur secundum virtutem, seu magis vel minus lucremur ex talentis à Deo datis. Vnde patet illorū error qui fieri non posse existimant, vt cum æquali gratia alius magis, alius minus operetur, eo quòd necesse sit aliquid tam intense moueri quàm à sua causa mouetur. Verū quippe hoc est quando de tota & vnica causa motus agitur: sed in lucro talentorum, & in bono vsu gratiæ, seu in effectu bonorum operum producendo, quia Dei donum & gratia nec tota nec sola causa est, tametsi principalis, sed motus liberi arbitrij

2.2.q.24.
art.3.3.p.q.89.
art.2.Cum
æquali
gratia non
semper
æqualiter
operamur.

liberè cooperantis, seu propria cuiusque virtus aut dispositio alia causa huiusmodi effectus est, propterea non sequitur, quòd quum vna partialis causa intensior existat, sequatur semper effectus intensior; quia fieri potest vt altera causa remissius agat, & ideo minor sequatur effectus, vt S. Thom. loco posteriùs citato docet. Vide Molinam in Concord. gratiæ & liber. arbitrij, q. 14. art. 13. disp. 37. Caluinus interim, dū alios taxat, à sensu huius loci toto cælo aberrat, qui hæc verba hunc in modum exponit. *Deus prout quemque disposuit & naturalibus ornauit donis, ita etiam hoc vel illud iniungit, in rebus agendis exercet, prouehit ad varias functiones, materiam præclare agendi suppeditat, occasionem etiam proponit.* Nam vel tota hæc battologia eius de officijs & operibus humanis loquitur, & sic de talētis hinc distributis toto cælo errat, quū haud dubiè sint talenta gratiæ Dei ad hominum salutem destinata (vt conclusio ostendit, quæ illa gratia otiosè abutentem in tenebras exteriores amandat) vel, si de talentis gratiæ loquitur, bonus Pelagianus est, qui iuxta naturalia dona, quibus vnumquemque Deus ornauit, talenta illa gratiæ distribui docet: siue gratias gratis datas, siue gratiam gratum facientem, gratiæ nomine intelligat: quando vtrunque genus supernaturale est & purum Dei donū, licet alterum altero excellentius, sicut in ipsis gratijs gratum facientibus imparitas est, & gratiæ illæ gratis datæ, vt donū consilij, prudentiæ, fortitudinis, &c. rudibus, infirmis, simplicibus & naturalibus donis omniū minimè ornatis, sæpenu-
 In Ioan. cap. 20. ver. 21. & in Harmon. ad Luc. cap. 24. ver. 26

mero à Deo conferantur, vt in ipsis maximè Apostolis manifestum fuit: quos alibi Caluinus *ignaros & gregarios homines*, imò præ nimia doctrinæ Christi obliuione *truncos ac lapides* vocat.

21. Quia

21. *Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium Domini tui.*

HAEC Christi verba, bonorum operum seu boni usus gratiae Dei, manifestam retributionem luculenter docere ex se patet. **Bonorum operum retributio.** Causa enim retributionis copiosae & ample in fidei dispensatione paucorum ponit Christus. Bonorum operum cultores vocat quidem Christus *seruos bonos & fideles*; bonos, quia opera verè bona faciunt; fideles, quia fide bona & fideliter acceptis à Deo talentis vsi sunt: sed super pauca tamen *fideles* fuisse affirmat, quia omnia quantumcumque iustorum opera bona, omnis eorum patientia & tribulatio, pauca & minima sunt respectu multorum super quae Deus illos constituit, momentaneum & leue est respectu gaudij aeterni & copiosae mercedis in eo quam percipiunt: iuxta illud Pauli. **Rom. 8.** *Non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam quae reuelabitur in nobis.* Christus tamen hanc fidelitatem super pauca causam esse affirmat constitutionis super multa. Ait enim: *Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.* Quomodo ad illa pauca sequuntur ista multa, & multae retributionis parua operatio verè causa sit, explicat eleganter his verbis Augustinus. **Enarrat. in Psalm. 93.** *Si verum vis comparare, & verum iudicare, aeterna requies aeterno labore rectè emitur. Certè tantus debuit esse. Decies centena millia annorum in labore quid valent? habent finem. Quod tibi dabo, ait Dominus, non habet finem. Qualis misericordia Dei! Non dicit tibi: Decies cetera millia annorum labora. Non dicit, Vel mille annos labora. Non dicit, Quingentos. Sed, Cum viuis, labora paucis annis. Inde iam requies erit, & finem non habebit. Ecce quantum pretium damus: quodammodo*

modo vnā siliquā ad accipiendos thesauros æternos. Hęc ille. Paruus igitur & pauci tēporis labor pretium est æterni gaudij. Sufficit nobis contra hæreticos nostri temporis illud, *Quia fidelis fuisti*, significare causam sine qua non. Hinc enim sequetur bona opera ad salutem esse necessaria, sicut causa materialis necessaria est ad formam suscipiendam. Sed quia fidelis labor noster, vtcunque paruus ac pauci temporis, *pretium est quod damus*, vt hęc Augustinus loquitur, & quia aliæ Scripturę mercedis nomine, hoc æternū gaudium dignantur, (*Merces vestra copiosa est in celis: Voca operarios, & redde illis mercedem: Vnusquisque accipiet secundum laborem suum mercedem*) propterea causa meritoria quę ad efficientem reducit, in his Christi verbis intelligenda est, *Quia super pauca fuisti fidelis*. Merito quippe merces respondet, non semper quantitate pari, sed vel pro operis dignitate, vel pro retribuētis largitate, aut etiam constituta lege, longē maior & excellentior. Quę alibi latius tractata sunt.

Matth. 5.
& 20.
1. Cor. 2.

Caluini
effugia.

Sed ad hanc retributionem bonis operibus respondentem quid hęc Calvinus dicit? *Ne fatigemur* (inquit) *ben: agendo, pronuntiat Christus non irritum fore eorum laborem qui se fideliter in sua vocatione exercuerint, Rursum: Concipienda est bonis alacritas, quia se intelligunt minimē operam ludere*. Sic ad proxima Christi verba de separatione ouium ab hęcdis, & retributione manifesta iustorum. Hęc (inquit) *tendit Christi sermo, vt sciant fideles piē & innoxie viuendo, se operam non ludere, quia tandem apparebit discrimen*. Et paulo post. *Est non vulgaris exhortatio ad patientiā, dum certō persuasi sunt homines non frustra se tendere*. Et iterum. *Necessaria sunt nobis promissiones quę ad rectē viuendi studium nos incitent atque erigant*. Docemur ergo quā optabile sit coniungi filio Dei. Hęc ille. Nullum
ponit

ponit in Deo præceptum bene operandi ad quod obligemur, sed *exhortationem tantum*. Nullam ponit in nobis necessitatem bonorum operum, aut recte viuendi, sed tantum docere Scripturam vult *optabile esse filio Dei coniungi per imitationem eius*. Deniq; nullam ponit certam repositam mercedem aut coronam iustitiæ, sed tantum, *quod recte viuendo irritum laborem non sumimus, operam non ludimus, nec frustra contendimus, quia tandem apparebit discrimen, non bonorum & malorum, sed electorum & reproborum*. Sic impostor ille Diuinas & Euangelicas Scripturas de necessaria excurione ac certa mercede bonorum operum semper inuertit, suisque impijs glossematibus sophisticè subuertit.

34. *Venite benedicti Patris mei: possidete regnum paratum vobis à constitutione mundi. Esuriui enim, & destitistis mihi manducare.*

MAGNA & singularis est huius loci euidentia, quod vita æterna intuitu bonorum operum à Deo confertur. Quam enim in possessionem mittendi sunt iusti, quam ipsam hereditatem cælestem adeunt, vocat illos Iudex Christus ad capiendam possessionem, & ad hereditatem adeundam, (*Possidete enim hoc loco, κληρονομήτε*, significat, iure adoptionis in hereditatem accipite) quia opera misericordiae fecerunt. Et quidem magis vulgaria, quæque penè à quolibet præstari possunt, recenset, tum vt suam immensam benignitatem ostendat, tum vt non promerentes hanc mercedem magis inexcusabiles reddat, tum deniq; vt doceat, maiora virtutum opera certissimè esse remuneranda. In vniuersum autem, pro causa adeundæ hereditatis, ponit opera iustorum

Vita æterna bonorum operum merces.

rum bona. Pupugit vehementer hic locus Caluini, bonorum operum hostem iuratum. In omnem itaque se partem versat ac reuersat, vt in tam euidenti & clara luce tenebras lectori offundat,

Primum
Caluini
effugium.

seque ipsum per tenebras eripiat. *Si hic* (inquit) *disputatio esset de salutis nostrae causa, non male colligerent Papistae nos bonis operibus vitam aeternam mereri; sed quum nihil aliud propositum sit Christo quam suos ad bene recte agendum hortari, perperam ex eius verbis elicitur quid valeant operum merita.* Primum, non soli Papistae, id est Catholici moderni, sed omnes in vniuersum Patres qui hunc locum tractarunt (vt ex eorum commentarijs in hunc locum patet) ex bonis operibus nos vitam aeternam promereri collegerunt, Augustinus maximè, qui disertè contra Caluinum ita

Serm. 1. de
Septuagesima.

scribit. *Quare causas vel tantae mercedis, vel tanti supplicij: Percipite regnum, & ite in ignem aeternum. Quare illi perciperunt regnum? Esuriui enim, & dedistis mihi manducare. Quare isti ituri in ignem aeternum? Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare.* Hæc ille. Sic igitur cū Augustino contra Caluinum arguimus. Si Christus in his verbis, *Percipite regnum, &c. Esuriui enim, &c.* non tractat de causa salutis nostrae, sed hortatur tantum ad bene agendum, ergo similiter in illis verbis, *Ite maledicti in ignem aeternum; Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare,* non tractat de causa damnationis impiorum, sed deterret eos tantum à peccatis. Sed falsum ac impium istud: ergo & prius. Deinde particula vtrouique causalis, *Esuriui enim, &c.* manifestè ostendit de causa salutis & damnationis vtrouique agi. Sed occurrit hinc Caluinus & dicit. *Quod in causali particula insistant, infirmum est. Scimus enim non causam semper sed consequentiam potius notari, quum vita aeterna iustis promittitur.* Sed o quam infirma imò insulsa hæc euasio est! Esto enim non
semper

Secundum
effugium.

semper causam sed consequentiã potius illa particula notari. Si non semper causam, ergo aliquando causam notat. Si aliquando causam notat, cur non hoc loco? Imò si in vna parte sermonis, ad maledictos quod attinet, causam necessariò notat; cur non in altera parte sermonis, ad benedictos quod attinet, causam quoque notabit? Cæterum hanc scientiam Caluini negamus, & falsam esse opinionem certò cognoscimus, quòd particula causalis, quando vita æterna iustis promittitur, aliquando consequentiam non semper causam significat. Probare hoc vel vnico exemplo debuit Caluinus. Sed facilius illi fuit fortiter asserere quod falsum est, quã illud probare quod probari non potuit. Huius igitur responsi summa infirmitate perspecta, ad aliã confugit. *Quanquam alia est clarior solutio. Neque enim bonis operibus mercedem promitti negamus, sed gratuitã, quia ex adoptione pendet.* At hæc solutio nihil melior est. Primũ enim hic concedit quod alibi semper negat, ipsis operibus mercedẽ promitti, & consequenter conferri. Deinde, merces bonorũ operũ gratuita quidẽ est ex parte radicis, quia principiũ eorum gratia est ab authore gratiæ gratuito data, debita tamen nihilominus & vera merces est quatenus cũ illa Dei gratia homo liberẽ cooperans, opera facit verẽ bona, laudabilia, Deo placentia, & ex Dei liberalitate iusta mercede digna. Quod totum ex eo quod ipse Caluinus subiungit, manifestẽ probatur. Sic enim prosequitur. *Gloriatur Paulus sibi repositam esse coronam iustitiæ. Sed vnde illi fiducia nisi quia Christi membrum erat, qui vnicus est hæres regni caelestis?* Atqui de hac fiducia nihil ibi Paulus, sed contrã, vnde fiducia acceperit, clarissimis his verbis premissit. *Bonũ certamẽ certauĩ, fidem seruauĩ, cursum consummauĩ.*

Tertium
effugium.

2. Tim. 4.

Opera bona
na fiducia
causa.

maui:

maui: *reposita est mihi corona, &c.* Hæcerat causa fiducia in Paulo hoc in loco, tametli verū quoque sit alibi eum gloriari quòd membrum sit Christi. Sequitur in Caluino. *Reddendā sibi à iusto Iudice prædicat coronā illā. Sed vnde illud præmiū nisi quia & gratis adoptatus est, & iustitia donatus qua sumus omnes vacuit?* Rogat Calvinus vnde: nec videt Paulum ipsum disertissimè docuisse, vnde tacet, silet, dissimulat impostor nefarius totam illam bonorum operum suorum enumerationem à Paulo factā, vnde illud præmiū sibi retribui, idque à *iusto Iudice*, id est, per modum veræ iustitiæ, Paulus prædicat. Tacet illa verba, *Bonum certamen certavi, fidem seruaui, cursum consummaui: & quærit vnde coronam iustitiæ expectauerit.* Illa autem quæ Calvinus ponit, quia gratis adoptatus est, & iustitia donatus, id est, Dei gratia donatus, vnde operetur iuste, causæ quoque sunt redditæ coronæ, sed cause remotiores, non proximæ. Causas proximæ posuit illic Paulus, opera ipsa iustitiæ. Causas proximæ ponit in hoc Euangelio Christus, opera ipsa misericordiæ. Impostor Calvinus vrget remotiores causas, vt tollat proximæ. Vtramque veritatem premit, vt alteram destruat. Vtraque veritas tenenda est, vt tota veritas teneatur. Audiamus adhuc Calvinum. *Hæc igitur duo tenenda sunt, vocari fideles ad possessionem regni cælestis bonorum operum respectu, non quia illud promeriti sunt operum iustitiæ, vel quòd eius acquirendi sibi fuerint authores, sed quia Deus iustificat quos elegit.* Istud prius duorum quæ tenenda ponit, mera impostura & vafrietas est: faterur iā demum vocari fideles ad possessionem regni bonorum operum respectu, sed non quia illud promeriti sunt, verum quia Deus iustificat quos elegit. Atqui hæc duo optimè consistunt si iuxta Scri-

Caluini
impo-
stura.

Alia.

Iustifica-
tio gratui-
ta & me-
ritum be-
ne confi-
stunt.

pru-

pturarum sensum Calvinus loquitur. Deus iustificat quos elegit, id est, Deus ex impijs facit iustos quos elegit, vt sic eos iustificet: Iustificati autem seu iusti facti, *ambulant in operibus bonis quæ Deus per aliam gratiam suam præparauit in illis*, per quæ promerentur vitã æternã. Prima, inquã, iustificatio impij quam Deus facit, merè gratuita, nihil repugnat cum retributione iustorũ verè iusta. Vocantur igitur fideles in possessionem regni celestis, prius quidem à Deo iustificati gratis per Iesum Christum, sed intuitu præterea bonorũ operum quæ iam iustificati operati sunt. Quod autem Calvinus ait eos nõ promereri *operum iustitiam*, puerilis cavillatio est, quasi quando merita operum prædicamus, *operum iustitiam*, quæ iustitiæ fidei à Paulo opponitur, prædicaremus. Non ignorauit Calvinus merita operum à Catholicis doceri, quæ sunt opera iustitiæ fidei, id est, *illius iustitiæ quæ ex fide est, quæ ex Deo est*, quæ ex gratia est, non quæ sunt ex iustitia operum sine gratia & fide Christi, contra quæ Paulus disputat. Deinde quod addit Calvinus, *Vel quòd eius acquirendi sibi fuerint auctores*, putidior adhuc & insulsior cavillatio est. Quando Christus promittit hîc regnũ celeste intuitu bonorum operum, vel quãdo Catholici docent iuxta hæc Christi verba intuitu bonorũ operum promereri iustos vitam æternam, non faciunt ipsos iustos acquirendi regni sibi ipsis auctores, sed faciunt eos diuinæ gratiæ & huius tantæ mercedis cooperatores. Vnde D. Bernardus. *Ibi Deus benignè homini merita constituit, vbi per ipsum & cum ipso boni quippiam operari dignanter instituit. Hinc coadiutores Dei & cooperatores Spiritus Sancti, promeritores regni nos esse præsumimus. Hæc ille. Quia cooperatores Spiritus S. ideo promeritores regni. Cooperatores,*

res,

res, non authores. Per Christum & cum Christo bonum operamur, non ex nobis ipsis, vt authores vel vnici vel præcipui bonorum operum.

Audiamus nunc secundum quod teneri iubet Calvinus. *Deinde, quamuis duce Spiritu ad studium iustitiæ aspirant, quia tamen legi Dei nunquam satisfaciunt, nullam illis mercedem deberi, sed mercedem vocari quod gratis donatur. Quot verba tot vel mendacia vel imposturæ. Christiani fideles ductu Spiritus Sancti non solum ad studium iustitiæ aspirant (quod solum vaser Calvinus ait) sed ipsam iustitiam exercent & operantur. Duce Spiritu facta carnis mortificant, ambulant secundum spiritum, non secundum carnem, ambulant in nouitate vitæ, non dominatur illis peccatum, condelectantur legi Dei secundum interiorem hominem, faciunt quæ Deo placita sunt: sic ipsam iustitiam exercent. Deinde satisfaciunt legi Dei, quod negat Calvinus. Dillectio proximi implet legem, ait Apostolus. Aut ergo nemo diligit proximū, aut aliqui implent legem. Quod si implent legem, satisfaciunt ei. Quod autem concludit mercedem vocari quod gratis donatur, nihil aliud quàm diuinas Scripturas corrigat, adeoque falsi arguit. Paulus enim coronam iustitiæ hanc mercedem vocat, & à iusto Iudice reddi ait. Sic ergo vita æterna merces est, vt iustè reddatur, non solum gratis donetur. Gratia quidem est vita æterna, & gratis donatur, quatenus radix & principium totius iustitiæ nostræ Dei gratia est; sed ratione operum quæ ex hac radice pullulant, verè & propriè merces est, & iustè redditur vt corona iustitiæ, quatenus videlicet iustitia nostra per cooperationem liberi arbitrij verè nostra est. Vtrumq; Scriptura docet, vt supra accepimus, & alibi latius disputatum est. Frustra igitur & inaniter Calvinus contra hunc stimulum calcitra-*

Quartum
effugium.

Rom. 6.
& 7.

1. Ioan. 3.

Rom. 13.

2. Tim. 4.

citavit. Omnem quidem movit lapidem ut eundem veritatem eluderet : sed fortis est veritas, & vincit.

IN MATTHÆI CAP. 26.

11. *Pauperes semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis.*

GARRIT hoc loco quædam Calvinus contra sumptuosos Dei cultus & ceremoniarum in Ecclesijs Catholicis splendorem; & Iudæ proditoris animum ac vocem studiosè imitatus, in hæc verba concludit. *Huius loci summa est: Licet Dominus nos & nostra omnia sibi dicari iubeat, non tamen quo ad se alium quàm spirituales cultum exigere, qui nullis impensis constat: sed potius velle in pauperes erogari, quæ stultè ad eum colendum impendit superstitio. An non expressis verbis cum Iudæ proditore auaro concludit, Vt quid perditio hæc? Potuit vendari plusquam trecentis denarijs, & dari pauperibus? An non Iudæ causam agit, & quod ille de hoc unguento, hoc Calvinus de toto externo Dei cultu pronuntiat, in pauperes erogandum esse quod ad Deum colendum impendit religio? Prorsus in eadem sententia est, & eundem affectum eadem conclusione parefecit. De re ipsa, totaque hac externa Christi veneratione, quam in posterum hoc loco prohiberi Calvinus vult, in eiusdem historię apud Diuū Ioannem repetitione, vbi paulo neruosius Calvinus disputat, plenius disseremus; & puridas Caluini corruptelas, fauente Deo, illic aperiemus.*

Calvinus Iudæ suffragatur contra Christū.

Ad Ioan. cap. 12.

